

Vergaderjaar 2003–2004

29 466

Project Stingerplatforms

Nr. 2

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 18 mei 2004

De vaste commissie voor Defensie¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de staatssecretaris van Defensie naar aanleiding van zijn brief d.d. 8 maart 2004 over het project Stingerplatforms (kamerstuk 29 466, nr. 1). De staatssecretaris heeft deze vragen beantwoord bij brief van 11 mei 2004.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Albayrak

De adjunct-griffier van de commissie,
Kok

¹ Samenstelling

Leden: De Vries (PvdA), Bakker (D66), Koenders (PvdA), Van Beek (VVD), Karimi (GL), Timmermans (PvdA), Van Bommel (SP), Albayrak (PvdA), voorzitter, Wilders (VVD), Balemans (VVD), Van Baalen (VVD), Snijder-Hazelhoff (VVD), Van Winsen (CDA), Van den Brink (LPF), Mastwijk (CDA), Smilde (CDA), Herben (LPF), ondervoorzitter, Duyvendak (GL), Kortenhorst (CDA), Huizinga-Heringa (CU), Van Velzen (SP), Algra (CDA), Haverkamp (CDA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Straub (PvdA), Blom (PvdA), Eijssink (PvdA) en Brinkel (CDA).

Plv. leden: Van Dam (PvdA), Lambrechts (D66), Waalkens (PvdA), Cornielje (VVD), Halsema (GL), Fierens (PvdA), De Ruiter (SP), Adelmund (PvdA), Veenendaal (VVD), Van Miltenburg (VVD), Visser (VVD), Oplaat (VVD), De Haan (CDA), Nawijn (LPF), Smilde (CDA), Hermans (LPF), Vendrik (GL), Bruls (CDA), Van der Staaij (SGP), De Wit (SP), De Vries (CDA), Ormel (CDA), Ferrier (CDA), Van Heemst (PvdA), Tichelaar (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA) en Van Dijk (CDA).

Kan de regering aangeven of de Verenigde Staten op dit moment bezig zijn met het reorganiseren van hun Air Defence Artillery (ADA) en dat één van de onderdelen van de reorganisatie het opheffen en uitschakelen van de Stingerplatforms is? Zo ja, deelt de regering de argumenten die ten grondslag liggen aan deze reorganisatie?

Kan de regering aangeven of zij de aanschaf van een Slamraam (klein voertuig met Advanced Medium Range Air-to-Air-Missile (AMRAAM)) en laserwapens heeft overwogen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat heeft de regering doen besluiten deze weg voorlopig niet in te gaan? (blz. 3)

In het nieuwe Amerikaanse grondgebonden luchtverdedigingsconcept, dat de komende decennia geleidelijk zal worden ingevoerd, zal de nadruk worden verlegd van de bescherming van eenheden naar de bescherming van gebieden door een gebiedsbedekkend systeem. Het idee daarbij is dat eigen eenheden in deze gebieden vrij moeten kunnen manoeuvreren. De Verenigde Staten blijven hierbij een concept van gelaagde luchtverdediging hanteren met een combinatie van Patriots (in de toekomst ook het Medium Extended Air Defense System, MEADS), het Surface Launched Advanced Medium Range Air-to-Air Missile systeem (SLAMRAAM) en Very Short Range Air Defence (V-Shorad) systemen.

De US Army heeft geld gereserveerd om vanaf 2008 een deel van de huidige V-Shorad eenheden te vervangen door in totaal 30 SLAMRAAM-systemen. De overige V-Shorad bataljons blijven de beschikking houden over de Stingersystemen. Op de langere termijn zullen de SLAMRAAMs ook een deel van de resterende Stingersystemen gaan vervangen.

Conform de huidige planning zullen de laatste Stingersystemen de US Army niet eerder dan in 2018 verlaten. De Verenigde Staten overwegen voor het vervullen van de behoefte aan V-Shorad systemen een High Energy Laser-systeem in te voeren. Aangezien dit systeem nog moet worden ontwikkeld zal dit gepaard gaan met technische risico's en zijn de kosten nog onduidelijk.

Nederland, evenals vele andere Navo- en EU-landen, beschikt niet over de financiële middelen om een gebiedsbedekkend systeem op te zetten. Om die reden is het onwaarschijnlijk dat er bij inzet van Nederlandse eenheden – ook in bondgenootschappelijk verband – sprake zal zijn van een volledig gesloten grondgebonden luchtverdediging. Er bestaat altijd de mogelijkheid dat doorgebroken en onopgemerkte vijandelijke vliegtuigen of kruisvluchtwapens (zgn. «leakers») een rechtstreekse bedreiging zullen vormen voor de ingezette eenheden. Daarom is het noodzakelijk dat de operationele commandant de beschikking heeft over wapensystemen waarmee hij deze plotselinge dreiging op zeer korte afstand op het laatste moment nog kan bestrijden, kortom V-Shorad systemen.

De regering heeft daarom bij de grondgebonden luchtverdediging gekozen voor een «mixed and layered air defence» concept met systemen die in staat zijn met elkaar en met andere luchtverdedigingssystemen geïntegreerd samen te werken, zodat gesproken kan worden van een «system of systems» (zie de Kamerbrief van 18 oktober 2001, Kamerstuk 26 900 nr. 41). In dit concept is voorzien dat zowel V-Shorad systemen, zoals het Stingerplatform, als Shorad-systemen, zoals de Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System (NASAMS), als de Patriots complementair worden ingezet. Nederland zal met de voorgenomen verwerving van NASAMS beschikken over een Shorad-systeem dat gebruik maakt van de AMRAAM-raket, dezelfde als in het Amerikaanse SLAMRAAM.

De regering ziet geen reden tot de aanschaf van SLAMRAAM als V-Shorad systeem (zie ook vraag 3). Stingerplatforms zijn voor deze taak uitstekend geschikt en vormen daarmee de laatste verdedigingslinie tegen een vijandelijke luchtdreiging. Deze systemen zijn een effectief en efficiënt luchtverdedigingsmiddel.

Voor de korte en middellange termijn is de inschatting dat High Energy Laser-wapens nog onvoldoende uitontwikkeld zullen zijn voor toepassing bij de grondgebonden luchtverdediging. Ook de betaalbaarheid voor Nederland van dergelijke systemen is nog onduidelijk.

2

Is het waar dat de Amerikanen de Stingers uit productie gaan nemen? Wat betekent dit voor de Stingers van de Nederlandse krijgsmacht?

Volgens de huidige planning zullen de productielijnen van de Stinger in 2006 worden gesloten. De Verenigde Staten zullen het Stingersysteem tot tenminste 2018 blijven gebruiken. Logistieke en technische ondersteuning voor alle landen die het Stingersysteem in gebruik hebben, is mogelijk tot medio 2023.

3

In hoeverre kunnen de te verwerven Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System (NASAMS) raketsystemen luchtdoelen op zeer korte afstand en lage hoogte bestrijden? Heeft de regering overwogen om meer NASAMS te verwerven in plaats van te investeren in Stingerplatforms? Waarom wel of niet? (blz. 2)

NASAMS is een Short Range Air Defence (Shorad) systeem dat in staat is om doelen op lage hoogte te bestrijden maar niet op zeer korte afstand. Daarvoor is de reactietijd van Shorad-systemen eenvoudigweg te lang. Very Short Range Air Defence (V-Shorad) systemen, zoals de Stinger, kenmerken zich door een korte reactietijd en, indien zij geplaatst zijn op een voertuig, door een hoge tactische mobiliteit. Zij zijn derhalve bijzonder geschikt voor het bestrijden van plotseling opduikende doelen. Overigens wordt de reactietijd van beide systemen verkort door de koppeling aan het BMC4I (Battlefield Management Command, Control, Communications, Computerisation and Information)-systeem als onderdeel van het project FGBADS (Future Ground Based Air Defence System).

Een juiste mix van beide typen wapensystemen is noodzakelijk voor een effectieve en efficiënte grondgebonden luchtverdediging. Het verwerven van meer NASAMS in plaats van te investeren in Stingerplatforms is gezien de verschillende eigenschappen van deze wapensystemen operationeel niet wenselijk.

4

In welk stadium bevindt zich de voorgenomen overname van NASAMS, als onderdeel van de «Noorse deal»? Waaruit bestaat de «Noorse deal» nog meer? (blz. 2)

De «Noors-Nederlandse deal» bevindt zich momenteel in een vergevorderd stadium van voorbereiding. Op dit moment vindt in Noorwegen politieke besluitvorming plaats over de toekomstige inrichting van de strijdkrachten. Noorwegen is daardoor naar verwachting pas medio dit jaar in staat aan te geven waaruit deze deal kan gaan bestaan.

De voorgenomen deal behelst het gelijkwaardig uitruilen van materieel en diensten tussen beide landen. Op het gebied van materieel biedt Nederland de Pantserhouwitzer 2000, de Leopard 2 A6 en medegebruik van de

UAV (Sperwer) aan. Van de kant van Noorwegen worden NASAMS II, het bruglegend voertuig (Leguaan), 155 mm. artilleriemunitie, de genietank, de mijndoorbraaktank, de brugleggende tank en precisiemunitie voor de artillerie aangeboden.

Daarnaast omvat deze deal nauwere samenwerking op onder meer de volgende gebieden: 1(GE/NL) Corps, personeel, training en oefening, ISTAR, C4I en militaire cartografie (MilGeo). Hiervoor zijn in februari 2004 Memorandums of Understanding (MoU's) ondertekend. Een MoU over samenwerking op het gebied van het Soldier Modernisation Program (SMP) zal in de tweede helft 2004 worden ondertekend. Verder bestaat de intentie om onderling officieren uit te wisselen.

6

Kan de regering nader ingaan op de «nieuwe generatie raketsystemen»? Overweegt de regering op termijn de Stingers geheel of gedeeltelijk door deze systemen te vervangen? (blz. 3)

De nieuwe generatie V-Shorad raketsystemen zijn wat grootte betreft te vergelijken met het huidige Stingersysteem. Technisch gezien zal de nieuwe generatie in staat zijn om zelf doelen op te sporen nadat ze in de richting van een doel zijn ingezet. Dit maakt het mogelijk om doelen te bestrijden zonder dat er in eerste instantie sprake is van een «line of sight» tussen het wapenplatform en de te bestrijden doelen.

Een al dan niet gedeeltelijke vervanging van het huidige Stingersysteem door een nieuwe generatie raketsystemen wordt niet voorzien vóór 2015.

7

Is er al enig zicht op de kosten van de «kleine aanpassingen» waardoor het Stingerplatform geschikt kan worden gemaakt voor het afvuren van een nieuwe generatie raketsystemen? Zo ja, is al gekeken naar thans in ontwikkeling zijnde raketsystemen? (blz. 3)

De huidige ontwikkelingen op het gebied van nieuwe generaties V-Shorad raketsystemen rechtvaardigen de verwachting dat deze nieuwe generatie raketsystemen relatief eenvoudig zijn af te vuren vanaf de huidige verkrijgbare Stingerplatforms. De kosten zullen naar verwachting gering zijn, daar waarschijnlijk slechts aanpassingen aan het platform hoeven te worden aangebracht.

8 en 9

Vallen zowel de 24 parate Pantser rups tegen luchtdoelen (PRTL)-systemen als de 18 Stingerploegen van pagina 3 onder «alle 60 parate en mobilisabele PRTL-systemen»? (blz. 3)

Vervangen de 18 gepantserde en 18 ongepantserde Stingerplatforms «alle 60 parate en mobilisabele PRTL-systemen», inclusief de nu door de Stingerploegen gebruikte systemen of exclusief deze systemen? (blz. 3)

Op basis van de Najaarsbrief 2002 worden de 36 «Pantser Rups Tegen Luchtdoelen» (PRTL) kanonsystemen van de reserve-eenheden van de Koninklijke landmacht (KL) afgestoten. De parate gemechaniseerde eenheden van de KL zouden op basis van deze Najaarsbrief blijven beschikken over 24 PRTL-systemen en 18 Stingerploegen die de Stinger van de schouder kunnen afvuren. Deze 18 Stingerploegen staan los van de 60 parate en mobilisabele PRTL-sytemen.

Met de Prinsjesdagbrief (Kamerstuk 29 200 X nr. 4) heeft de regering het besluit genomen om alle PRTL-systemen vanaf 2004 uit te faseren. De 18 gepantserde en 18 ongepantserde aan te schaffen Stingerplatforms

vervangen de 24 PRTL-systemen en 18 Stingerploegen waarover de gemechaniseerde eenheden van de KL op basis van de Najaarsbrief 2002 zouden blijven beschikken.

Voor de in te voeren Stingerplatforms wordt gebruik gemaakt van de huidige Stinger-systemen van de KL.

10, 11 en 12

Waarom voert de regering voor de snelle instroming van Stingerplatforms een financiële reden aan? Wat is de operationele noodzaak voor deze snelheid? Waarom is de regering niet bereid het gebruikelijke Defensie materieelproces (DMP) in acht te nemen, zodat meer tijd kan worden besteed aan voorstudie, studie en eventuele herijking van de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte? (blz. 4)

Wordt er gezien de snelheid waarmee de nieuwe systemen moeten worden aangeschaft rekening gehouden met extra kosten als het gereedkomen van Fennek-voertuigen niet of onvoldoende gaat lukken, waar het gaat om de gepantserde variant van het Stingerplatform? (blz. 4)

Kan het niet of onvoldoende snel gereedkomen van Fennek-voertuigen voor de gepantserde variant van het platform gevolgen hebben voor de snelheid waarmee de PRTL-systemen kunnen worden afgestoten en daarmee voor de opbrengst daarvan? (blz. 4)

Uit operationeel oogpunt is een uitfasering van de PRTL-systemen eerst mogelijk op het moment dat in vervangende V-Shorad capaciteit wordt voorzien. Om zo spoedig mogelijk van de financiële opbrengsten die voortvloeien uit de afstoting van de PRTL te kunnen profiteren, is het noodzakelijk het Stingerplatform zo snel als mogelijk bij de KL te laten instromen.

Bij het verwerven van de Stingerplatforms wordt het Defensie Materieel Proces (DMP) in acht genomen.

Voorzien wordt dat eerst de Stingerplatforms op het Mercedes-Benz voertuig instromen en daarna de platforms op de Fennek. Hierbij is rekening gehouden met het huidige leverschema van de Fennek inclusief de in november 2003 aangekondigde vertraging. Extra kosten en een eventuele vertraging in de afstoting van de PRTL-systemen worden niet verwacht.

13

Kunnen «alle 60 parate en mobilisabele PRTL-systemen» uitgesplitst worden naar precieze plaats, soort en functie binnen de krijgsmacht? (blz. 4)

Van de 60 PRTL-systemen zijn er 24 paraat. Deze PRTL-systemen zijn ondergebracht in drie pantserluchtdoelartilleriebatterijen die nu nog zijn geplaatst op de Prins Mauritskazerne te Ede. De operationele taak van alle drie pantserluchtdoelartilleriebatterijen is het beveiligen van eenheden en objecten tegen luchtdreiging op lage en zeer lage hoogte. De overige 36 PRTL systemen zijn mobilisabel. Zij bevinden zich in het mobilisatie-complex Venray/Ysselsteyn en worden afgestoten. Bij het instromen van de Stingerplatforms zullen de resterende PRTL-systemen eveneens worden afgestoten.

14 en 15

Aangegeven wordt dat de Stingerplatforms in eerste instantie zijn bedoeld voor de gemechaniseerde eenheden van de Koninklijke Landmacht, maar dat die platforms, «afhankelijk van de omstandigheden», ook kunnen dienen ter bescherming van luchtmobiele eenheden of eenheden van het Korps Mariniers. Kan nader worden geduid onder welke omstandigheden

die inzet ter bescherming van luchtmobiele eenheden of eenheden van het Korps Mariniers kan plaatsvinden? In hoeverre wordt daar, door middel van oefeningen, etc. ook op vooruitgelopen? (blz. 4)

Ligt de inzet van de Stingerplatforms ter bescherming van luchtmobiele eenheden en eenheden van het Korps Mariniers niet temeer voor de hand omdat alleen de Stingerplatforms (en dat geldt kennelijk niet voor de Stingers als zodanig) zullen zijn gekoppeld aan het BMC4I (Battlefield Management Command, Control, Communications, Computerisation and Information)-systeem via een dataradio en een «Weapon Terminal»? (blz. 4)

Veelal zal het optreden van eenheden van de Air Manoeuvre Brigade en van het Korps Mariniers zich kenmerken door een hoge snelheid van inzet, gekoppeld aan een beperkte (lucht)transportcapaciteit. Om die reden zijn dit soort eenheden dan ook uitgerust met middelen, zoals de van de schouder af te vuren Stingersystemen, die bij een dergelijke inzet passen. Daar waar deze eenheden andersoortige opdrachten uitvoeren is de inzet van het Stingerplatform te overwegen. In de toekomst zal in het kader van het opleiden en trainen aan deze andersoortige opdrachten zeker aandacht worden besteed.

Binnen het project Future Ground Based Air Defence System (FGBADS) worden «weapon terminals» aangeschaft. Hiermee kunnen zowel de Stingerplatforms als ook de van de schouder af te vuren Stingersystemen worden gekoppeld aan het BMC4I systeem.